

MEMO

Rondetafelgesprek 20 april Onteigening in relatie tot de Omgevingswet

Uw Kamer organiseert op 20 april een hoorzitting over onteigening in relatie tot de Omgevingswet. Hieronder vindt u de belangrijkste punten welke voor gemeenten relevant zijn.

In het algemeen lijken de wijzigingen die voor de onteigeningswetgeving worden voorgesteld, constructief bij te dragen aan het proces van onteigenen, dat door gemeenten nu vaak nog als langdurig wordt ervaren. De indruk bestaat dat onder de nieuwe regeling het onteigeningsproces sneller zou kunnen verlopen. VNG is dan ook in hoofdlijnen positief over het voorliggende voorstel.

Duidelijkheid gewenst over bestuursorgaan bij vervallen Kroonbesluit

De VNG ondersteunt het vervangen van het huidige Kroonbesluit door een onteigeningsbeschikking van het betrokken bestuursorgaan. Dit betekent dat de gemeenteraad voortaan zelf besluit over de onteigening, bij procedures waar de gemeente initiatiefnemer is.

Een toetsing door de bestuursrechter past bij de overige procedures binnen de Omgevingswet.

Een aandachtspunt voor gemeenten is nog wel de samenhang bij samenwerkingsprojecten. Als in een project wordt samengewerkt met bijvoorbeeld Rijk of provincie, wie is dan het bestuursorgaan “dat het aangaat” en daardoor de daadwerkelijke beschikking neemt? Duidelijkheid hierover is nog een voorbehoud voor ons standpunt hierover.

Taakopvatting adviescommissie essentieel voor vereenvoudiging

Het voorstel gaat uit van het instellen van een adviescommissie die het bevoegd gezag adviseert over de onteigeningsbeschikking. Als in de beschikking wordt afgeweken van dit advies, moet dit uiteraard gemotiveerd gebeuren. Advisering door een onafhankelijke (landelijke) commissie kan de zorgvuldigheid borgen en zorgen voor bescherming van de belangen van de onteigende.

Maar het is wel van belang hoe deze commissie zal gaan functioneren. Neemt zij voor een deel het werk over dat nu door de Kroon wordt gedaan, dan wordt géén vereenvoudiging en versnelling in de procedure gerealiseerd. Daarnaast is de vraag of deze commissie in de loop van de tijd geen eigen standaarden en eisen zal gaan hanteren, waarmee de vereenvoudiging van de regelgeving deels teniet wordt gedaan. Een goede instructie van de commissie is essentieel.

Zelfrealisatie heeft onteigening als stok achter de deur nodig

Voor die gevallen waarbij een grondeigenaar een beroep doet op zelfrealisatie, missen wij nog een middel in de regeling. Bij zelfrealisatie heeft de gemeenten geen instrumenten meer om realisatie en het moment daarvan af te dwingen. Dit heeft niet de voorkeur van de VNG.

Het is belangrijk dat de gemeente een mogelijkheid houdt om enige grip te houden op de uitvoering van de ruimtelijke visie die in het Omgevingsvisie opgenomen is. Als een grondeigenaar niet tot ontwikkeling overgaat, is behoefte aan een “stok achter de deur” in de vorm van een mogelijkheid om toch tot onteigening over te gaan. Dit geeft gemeenten de mogelijkheden invloed uit te oefenen op de daadwerkelijke uitvoering van de gewenste ontwikkeling.

Bevoegdheid toedelen functies moet decentraal blijven

De gemeente is in de Omgevingswet aangewezen als bevoegd gezag die functies aan gronden toe wijst in het Omgevingsplan. In het voorstel voor onteigening wordt deze bevoegdheid (ook) bij andere bestuursorganen gelegd. Dit is naar onze mening een ongewenste ontwikkeling.

Een goed onderling vertrouwen tussen overheden is een uitgangspunt in de Omgevingswet. Ook in het geval van bijvoorbeeld een reconstructie in het buitengebied waarbij onteigend moet worden, moet er sprake zijn van onderling vertrouwen tussen overheden dat de toedeling van functies in het Omgevingsplan op de juiste wijze plaatsvindt. Daarom is de VNG van mening dat de bevoegdheid voor het toedelen van functies op decentraal niveau moet blijven.

Voor vragen kunt u terecht bij richard.vanvliet@vng.nl of op 06 575 93 158